

DIER

MAGAZINE VAN DE DIERENBESCHERMING

NUMMER 3
JAARGANG 106
HERFST 2026

STEM
**Deltaplan
Veehouderij
Awards
2026**

In beeld

Sfeervolle herfstwandelingen

Over honden,
baasjes en de stad

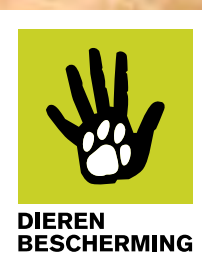
Onverwachte vriendschappen

Triatlon, sponsorloop,
handen uit de mouwen

Inspirerende initiatieven voor dieren

Twijfelachtige koploper

Ons land is kampioen biodiversiteits- verlies

Op elk moment is er wel iemand namens de Dierenbescherming voor de dieren in de weer. 24 uur per dag, 7 dagen per week.

Eline Hendriks

Videograaf

Eline Hendriks werkt als videograaf voor de Dierenbescherming. Een functie waarin ze haar creativiteit kan combineren met de gedrevenheid om meer bewustwording rondom dierenwelzijn te creëren. Onlangs maakte ze de spraakmakende documentaire *Vogelvrij*, over het leed van gehouden vogels in ons land.

"Mijn werkplek thuis, waar ik scripts schrijf en monteert, kijkt uit op een natuurtuin en vijver. Tussen het werken door observeer ik vogels en andere diersoorten. Daar geniet ik van en het leert me veel over hun manier van leven. Als je bij de Dierenbescherming werkt, en al helemaal als je verhalen maakt over dieren in het asiel, is de kans groot dat je vroeg of laat zelf ook een huisdier adopteert. Zo kwam husky Davi in ons leven. Ik vind het bijzonder hoeveel liefde ik voor haar voel en geniet volop van onze avonturen samen. Als videograaf ben ik betrokken bij het hele productieproces; van het schrijven van scripts en het hanteren van camera, audio en belichting tot en met de regie, interviews en montage. Dat maakt het werk zo leuk. De onderwerpen zijn divers. Zo maakten we rondom Pasen een video over het doden van eendagshaantjes en lanceerden we eerder dit jaar onze documentaire *Vogelvrij* over welzijnsproblemen bij gehouden vogels. Denk hierbij aan vogels in piepkleine kooien bij tentoonstellingen, uitgeputte duiven die ingezet worden voor de sport of roofvogels die gehouden worden om voor publiek te vliegen. Er zijn veel dingen die me tijdens het filmen verbaasd hebben, zoals de enorme aantallen duiven die gedood worden voor de 'natuurlijke' selectie bij de duivensport en de vele stresssignalen bij vogels op tentoonstellingen. Maar wat me het meest geschokt heeft, zijn de bizarre verschijningen van doorgefokte vogels. Zoals de Boecharijse trommelduif met kopveren die het zicht volledig wegnemen en lange veren bij de poten die voortbewegen en vliegen bijna onmogelijk maken. Wat voor leven heeft zo'n dier? Om het welzijn van vogels te verbeteren, pleit de Dierenbescherming voor een positieflijst: een overzicht van vogels die je wél als huisdier mag houden. Vogels die niet op de lijst staan, mag je dus niet thuis houden. We hopen met onze documentaire bij te dragen aan de totstandkoming van zo'n positieflijst; dat zou het welzijn van een heleboel dieren beter maken."

Meer over de documentaire *Vogelvrij* en onze *Pechvogelgids* op pagina 18.

'Vogels in piepkleine kooien bij tentoonstellingen en uitgeputte duiven die worden ingezet voor de sport; er zijn veel dingen die me tijdens het filmen verbaasd hebben'

19

'Wat als je veren je slechts herinneren aan wat je niet meer kan?'

Bioloog Auke-Florian Hiemstra over de *Pechvogelgids*

32

Gered

Jinx werd twee keer gedumpt

06

**Dossier
biodiversiteits-
verlies**

Hoofdverhaal

**Is een dieren-
paspoort verplicht?**

Antwoord op deze en andere prangende dierenvragen

24

26

**Sfeervolle herfst-
wandelingen**

In Beeld

25. Dierenbeschermer

Maartje is vrijwilliger bij alpaca boerderij en dierenweide

14. Inspirerende initiatieven

Julian en Eline volbrachten halve triatlon voor de Dierenbescherming

En verder

• Actueel	04
• Lezersfoto's	12
• Reportage: hondenbezitters vertellen	20
• Onze vrijwilligers	30
• In het land	34
• Column Nicolette Kluijver	35
• Onze erflaters	36
• Servicepagina	38

SAMENWERKING

Asioldieren in de etalage

IKEA Delft zette zich deze zomer samen met de Dierenbescherming in voor asioldieren die op zoek zijn naar een thuis. In de showroom stonden kartonnen versies van verschillende dieren die op dat moment in onze opvangcentra verbleven. We zijn dankbaar dat IKEA onze asioldieren in de spotlights zette; niet in de laatste plaats omdat de zomerperiode altijd extra druk is.

In de week rondom dierendag, dit jaar van 27 september t/m 3 oktober, gaan weer duizenden collectanten door het hele land de straat op om geld op te halen voor het werk van de Dierenbescherming. Elk bedrag, groot of klein, is welkom.

LEDENRAADSVKIEZINGEN

Uw stem telt!

Ze lopen zich al warm in de coulissen: de kandidaten voor onze Ledenraad. Wie van hen ook echt 'het podium' op mogen, bepaalt u. Breng uw stem uit tijdens de Ledenraadsverkiezingen 2026 van 12 t/m 20 oktober.

Gedurende die periode kunt u stemmen op wie u en alle andere leden gaan vertegenwoordigen. Dat is belangrijk, want de Ledenraad denkt mee over uiteenlopende strategische en dierenhoudelijke onderwerpen. Ook keurt ze het jaarplan, de begroting en de jaarrekening goed. Of het nu gaat om dierennoodhulp, veehouderij óf het voorkomen van dierenleed: samen met hen zetten we ons in voor het structureel verbeteren van dierenwelzijn. Rond de start van de verkiezingen ontvangt u per e-mail of post een oproep met informatie en de kandidaten. Meer op dierenbescherming.nl/ledenraad2026.

IK HEB BAAS

Geduld en liefde

Frenkie was er slecht aan toe toen hij door de dierenpolitie werd binnengebracht bij Dierenopvangcentrum Vlaardingen. Hij was mager, had veel te lange nagels, bloedarmoede en diarree. Zijn verzorgers startten een intensief traject om hem weer gezond te krijgen. Inmiddels heeft hij zijn thuis gevonden bij een gezin met jonge kin-

deren. Hoewel Frenkies 'nieuwe leven' in het begin niet makkelijk was – hij had verlatingsangst en was nog niet zindelijk – helpen zijn nieuwe baasjes hem met geduld en liefde. Ze omschrijven Frenkie als 'een sociale hond die geniet van bankhangen onder een dekentje, het liefst tegen een van zijn lieve mensen aan'.

LOBBY

Verbod levend koken kreeften en krabben

Er zijn politieke besluiten waarvan je je afvraagt waarom ze zo lang op zich hebben laten wachten. Het verbod op het levend koken van kreeften en krabben is er zo een. Onderzoek laat zien dat deze dieren pijn, angst en stress kunnen ervaren. Daarmee is het moeilijk vol te houden dat ze zonder verdoving in kokend water worden gegoooid. Dat Nederland deze dierenwaardige praktijk nu, in navolging van Noorwegen, Oostenrijk en

Zwitserland wil verbieden, is goed nieuws. Het mag hier alleen niet stoppen. Echte bescherming vraagt om beleid voor de hele keten, inclusief transport en verkoop van levende krabben en kreeften. De politieke keuze is helder: neem de wetenschappelijke kennis serieus en voorkom halve uitzonderingen. Bescherm het dier, niet alleen tegen de kookpan, maar ook gedurende de hele weg ernaartoe.

Een woord vooraf

'Dieren zijn voor hun welzijn in hoge mate afhankelijk van de keuzes die mensen maken.'

Deze zomer zagen we opnieuw de aangrijpende gevolgen van grote bosbranden. Mensen moesten hun huizen ontvluchten en hele natuurgebieden gingen in vlammen op. Ook talloze dieren werden getroffen. Hun leefgebied verdween, voedsel en beschutting gingen verloren en vluchten was lang niet altijd mogelijk. Het maakt opnieuw zichtbaar hoe kwetsbaar onze natuur is.

Klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit zijn geen abstracte begrippen. Ze hebben directe gevolgen voor dieren en voor de plekken waar zij kunnen leven. Nederland is bovendien een van de landen waar de biodiversiteit het sterkst is afgenomen. In deze DIER staan we stil bij hoe dat zover heeft kunnen komen, maar vooral ook bij wat we kunnen doen om het tij te keren.

Ruimte geven aan dieren is daarbij misschien wel de kern. En dat geldt niet alleen voor dieren in het wild. Dat beseftte ik weer bij onze documentaire *Vogelvrij*. In Nederland houden we miljoenen vogels als gezelschapsdier, voor de fok, tentoonstellingen, wedstrijden en shows. Vaak vanuit oprechte liefde en fascinatie, maar juist daar wringt het soms. Want wat betekent die liefde als een vogel onvoldoende ruimte krijgt om natuurlijk gedrag te vertonen? Als ons plezier belangrijker wordt dan zijn welzijn?

Onze *Pechvogelgids* laat zien waar het concreet misgaat: van eenzaamheid en verkeerde huisvesting tot stress en een gebrek aan autonomie. En vooral: wat er beter moet. Of het nu gaat om biodiversiteit, een vogel in gevangenschap of hond Jinx die eindelijk zijn plek vond (verderop leest u zijn aangrijpende verhaal): dieren zijn voor hun welzijn in hoge mate afhankelijk van de keuzes die wij mensen maken. Laten we ze de ruimte geven om dier te zijn.

Ellen Bien

Directeur/Bestuurder Dierenbescherming

Twijfelachtige koploper

Nederland is kampioen biodiversiteitsverlies

Hoeveel diersoorten leven er in ons land? En hoe gaat het met ze?

Onlangs presenteerde natuurhistorisch museum en onderzoekscentrum Naturalis in Leiden het statusrapport *Nederlandse Biodiversiteit*. Het bevat de gegevens van de meer dan 47.000 soorten in ons land, met speciale aandacht voor de zeeën. Een bedroevende conclusie is dat 45% van de onderzochte planten- en diersoorten is bedreigd of verdwenen.

Gelukkig is er ook hoopvol nieuws, want de roep om verandering is luider dan ooit.

Anderhalf jaar geleden onderzochten wetenschappers van Naturalis al de staat van planten- en diersoorten in ons land. De conclusie was behoorlijk schrikken; andere landen hebben vaak meer natuur en van betere kwaliteit dan wij. Volgens wetenschappelijk directeur Koos Biesmeijer zijn ook meer soorten in ons land verdwenen of bedreigd en is de waterkwaliteit in vergelijking met de rest van Europa slecht. “We gebruiken ons land intensief,” verklaart hij. “We zijn heel goed in voedsel produceren, maar dat gaat ten koste van de biodiversiteit.” Ook voor dieren is deze situatie zorgwekkend. “Ongeveer 6,5% van alle soorten wordt meegenomen in beleid, waarbij het vaak alleen gaat over de gewervelde dieren. Terwijl

ongewervelden als bestuivers, insecten en micro-organismen zo belangrijk zijn voor onze natuur.”

SYSTEMISCHE VERANDERING

Nederland staat bekend om zijn uitgestrekte weilanden, polders, rivieren en duinen. En toch gaat het met de biodiversiteit al jaren bergafwaarts. Een belangrijke oorzaak is de versnippering van het landschap. Een klein deel is aangewezen als beschermd natuurgebied. De rest is voor landbouw, wegen en bebouwing. Natuurgebieden kampen met verdroging en stikstofoverschot, en veel diersoorten kunnen zich niet meer verplaatsen. Gelukkig deelt het rapport ook een lichtpuntje, want maar liefst 80% van de mensen beseft dat we afhankelijk zijn van een gezonde natuur voor schoon drinkwater en voedsel. Het rapport pleit dan ook voor een systemische verandering: we moeten de natuur als partner gaan behandelen in alles wat we doen.

Het volledige ‘Statusrapport Nederlandse Biodiversiteit 2026’ is te downloaden via de website van Naturalis.

Wat is biodiversiteit?

Biodiversiteit: het sleutelwoord van dit verhaal. Maar wat houdt het nou precies in? Van Dale omschrijft het als de ‘verscheidenheid aan dier- en plantensoorten’. Al is het wel een stukje complexer dan dat. Biodiversiteit is een samenvoeging van ‘biologisch’ en ‘diversiteit’, en wordt gebruikt om alle vormen van leven en de samenwerking daartussen aan te duiden. Biodiversiteit geeft de aarde wat ze nodig heeft om te kunnen voortbestaan; het is de variatie aan dieren, planten en micro-organismen die maakt dat ecosystemen in evenwicht blijven. Terwijl ze bij een afname van soorten gaan wankelen en minder veerkrachtig zijn. Gelukkig is biodiversiteit flexibel en zal zich herstellen als wij daar de juiste omstandigheden voor creëren. We kunnen, nee móeten in actie komen om de ecosystemen weer in evenwicht te brengen. Doen we dat niet, dan staat de volgende generaties geen rooskleurig scenario te wachten.

‘Biodiversiteit is flexibel en zal zich herstellen als wij daar de juiste omstandigheden voor creëren’

Biodiversiteits- verlies in cijfers

10,3 miljard

200 jaar geleden leefden er minder dan 1 miljard mensen op aarde. Tegenwoordig zijn dat er 7,8 miljard. In 2100 zullen er circa 10,3 miljard mensen rondlopen.

- 32%

Het aantal landdieren in Nederland is sinds 1990 met 32% afgenomen.

46

55% van de bijensoorten wordt bedreigd, 46 soorten zijn al helemaal uit ons land verdwenen.

1 miljoen

Op aarde leven zo'n 8 miljoen planten- en diersoorten. 1 miljoen daarvan worden met uitsterven bedreigd als we op dezelfde voet doorgaan.

85%

In 120 jaar tijd is 85% van de oorspronkelijke biodiversiteit in ons land verloren gegaan. Dit is ver boven het Europese gemiddelde van 60%.

1.000

Het tempo waarin dieren uitstierven voordat de mens ten tonele verscheen was zo laag dat er in 1.000 jaar maar 1 soort zou verdwijnen.

300%

Sinds 1970 is de landbouw voor voedsel wereldwijd met 300% toegenomen; desastreus voor de dieren en planten in regenwouden, die massaal worden gekapt.

Zij maakten een succesvolle comeback

Bever

We zien ze niet vaak, maar toch gaat het heel goed met de bever. Het grootste knaagdier van Europa werd aan het eind van de jaren '80 weer in Nederland uitgezet. Inmiddels heeft de populatie een gezonde omvang bereikt en zijn er naar schatting zo'n 6.000 bevers in ons land. De diertjes staan erom bekend dat ze hun leefgebied naar eigen hand zetten en de ecologie verrijken.

Zeearend

Van oorsprong komt de zeearend veel voor in West-Europa, maar vorige eeuw verdween hij bijna volledig door toedoen van de mens, die de vogel bejaagde en vergiftigde. Ook veranderingen in het landschap hielpen niet. Sinds 2006 is de zeearend terug als broedvogel in ons land en zijn er zo'n 45 broedpaartjes. De vogel is een icoon van natuurherstel, maar zijn toekomst hangt af van natuurbescherming en ruimte voor natuur.

Otter

In de jaren '80 werd het leefgebied voor de otter in ons land te klein en vies om te overleven en stierf onze soort uit. In de jaren daarna is hard gewerkt om de natuur weer leefbaar te maken. Bijvoorbeeld door vervuilde waterbodems op te ruimen en natuurgebieden te verbinden. In 2002 keerde de otter terug, met nu zo'n 450 dieren. Voldoende om als soort te overleven.

Zij worden bedreigd

Grutto

In 2016 was de grutto onze nationale vogel: ambassadeur van het typisch Nederlandse weidelandschap. Maar waar zijn onze boerenlandvogels gebleven? Door intensieve landbouw staat de voortplanting van deze bijzondere dieren onder druk. De vogels hebben onze hulp hard nodig. Het devies: meer natuurrijk boerenland.

Korenwolf

De korenwolf, ook wel Europese hamster genoemd, wordt ernstig bedreigd. Waar de vrouwtjes gedurende het grootste deel van de vorige eeuw jaarlijks meer dan twintig nakomelingen kregen, is dat aantal gedaald tot zes. De oorzaak is nog niet vastgesteld, maar de combinatie van industriële ontwikkeling, klimaatverandering, luchtvervuiling en uitputting van de bodem lijkt aannemelijk. Als er niet wordt ingegrepen, bestaat de korenwolf over dertig jaar niet meer.

Bij

Van de 360 soorten bijen in Nederland dreigt meer dan de helft te verdwijnen. De Rijksoverheid neemt maatregelen om sterfte te voorkomen. Bijvoorbeeld meer groen in de stad om de leefomgeving van de bij te versterken. Uiterlijk 2030 moet de bijensterfte stoppen. Net als de daling van alle andere insecten die een rol spelen bij de bestuiving van bloemen en planten.

‘De kracht van de natuur, dat is de echte hoop’

DOSSIER
Biodiversiteit

Koos Biesmeijer, bioloog en wetenschappelijk directeur bij museum Naturalis in Leiden, was een van de initiatiefnemers van het statusrapport *Nederlandse Biodiversiteit*.

Waar komt je fascinatie voor dieren en de natuur vandaan?

“Ik ben opgegroeid op de Veluwe. Dat heeft me een paar belangrijke dingen opgeleverd: liefde voor de natuur, mijn werk als bioloog en ik ben al zo’n veertig jaar vegetariër. Als kind ging ik het bos in met mijn vader, op zoek naar herten, vossen en reeën, en ik kende alle plantennamen. De natuur geeft me inspiratie en rust. Wat mij betreft houdt menszijn ook niet alleen in dat je zorgt voor anderen, maar net zo goed voor je omgeving, voor de natuur. Een les die ik mijn kinderen ook heb willen bijbrengen.”

Waarom is biodiversiteit zo belangrijk? Het uitsterven van dier- en plantensoorten is toch van alle tijden?

“Zeker, het is zelfs het businessmodel van Naturalis. Kijk maar naar de Tyrannosaurus rex in ons museum. Het probleem is dat soorten inmiddels dertig keer zo snel uitsterven als voor de komst van de mens.

Mooie initiatieven voor herstel #1

Weelderige bloemen en kruiden

Wilder Land zaait inheemse kruiden in op de randen van akkers en weilanden van biologische boeren voor insecten die onmisbaar zijn voor onze voedselvoorziening. Bij de oogst blijft minimaal de helft van de kruiden staan. Zo kunnen insecten van hun voedsel blijven genieten. Na de bloeiperiode verspreidt de wind de zaden over het land, zodat er in het voorjaar daarop nog meer kruiden en bloemen zijn. Dat geeft onze biodiversiteit een boost én biedt een alternatief voor het grotendeels buitenlandse aanbod van kruidenthee – die je ook gewoon in Nederland kan laten groeien – en dat bespaart weer transportkosten.

Groene daken

Rooftop Revolution haalt de natuur naar de stad door gebruik te maken van het grootste braakliggende terrein: onze daken. Een groen dak ziet er niet alleen mooi(er) uit, het is ook goed voor de natuur. Het zorgt voor meer biodiversiteit, dempt stadse herrie en filtert fijnstof uit de lucht. En aan mogelijkheden geen gebrek. Ga maar na: in Nederland ligt 400 km² aan plat dak. Dat staat gelijk aan zo'n 60.000 voetbalvelden. Kansen genoeg dus.

Het duurt alleen even voordat we daar de gevolgen van merken. Het verdwijnen van zoogdieren zullen mensen vast verdrietig vinden, maar schimmels, bacteriën en insecten? Dat raakt de meesten niet. Terwijl zonder deze dieren het hele ecosysteem instort. Kijk, de natuur redt het wel, die kijkt niet op een miljoen jaar, en is uiteindelijk zelfs beter af zonder de mens. Voor ons geldt dat helaas niet."

Is het tij nog te keren?

"De mens is de enige soort die de rotzooi kan oplossen. Mijn hoop is dat er voldoende mensen slim genoeg zijn om in beweging te komen. Omdat ze vinden dat het moet, niet anders kunnen of mijn part bang zijn voor hun verdienmodel. Dat zie ik om me heen gebeuren. Als ik tien jaar geleden sprak met bedrijven over biodiversiteit werd ik glazig aangekeken. Nu komen ze naar ons toe met de vraag of wij ze kunnen helpen. De afhankelijkheid van de natuur begint steeds meer in te dalen. Als je bier produceert heb je water nodig. Maar is er in de toekomst nog wel water? Bedrijven zitten vast in een systeem en kunnen het niet alleen. We zijn er nog lang niet, maar dit is wel een ontwikkeling die mij hoop geeft."

Kunnen mensen worden aangezet tot het maken van duurzame keuzes?

"Het begint allemaal bij bewustzijn. Om dat vervolgens om te zetten in actie is ingewikkeld. Mensen zijn de moeilijkste soort. Neem het duurzame assortiment bij PLUS-supermarkten. Hun biologische melk is

even duur als gewone melk. Ze hebben enorm hun best gedaan om dat voor elkaar te krijgen. En wat gebeurt er? Klanten geloven niet dat het echt biologisch is, juist omdat er geen prijsverschil is. Ik weet denk ik bovengemiddeld veel over de effecten van mijn gedrag op de biodiversiteit. Ik leef bewust, maak weloverwogen keuzes, maar ook ik eet nog niet 100% biologisch en stap nog weleens in een vliegtuig."

En hoe zit dat met het bedrijfsleven?

"Ik werk veel met banken en de financiële sector. Die zeggen: we willen een duurzame toekomst, maar hoe realiseren we dat? Eigenlijk zou goede zorg voor dieren en de natuur het beste verdienmodel moeten zijn. En toch is dat niet zo. Ons land zit vol gif, PFAS en stikstof door een systeem dat we zelf hebben opgebouwd. Maar we staan niet machteloos; iedereen kan wat doen. Voor de vogels en insecten op je balkon en in je tuin. In steeds meer gemeenten kan je boomspiegels beheren, groene daken aanleggen. En als natuur belangrijk voor je is, kies voor een politieke partij die zich daarvoor inzet. Stem ook bij de waterschapsverkiezingen. Dat doet bijna niemand. En als het kan, ga voor biologische producten, zoals koffie, bananen en melk."

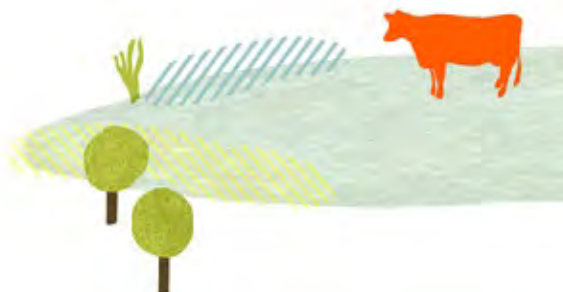
DOSSIER
Biodiversiteit

'Ons land zit vol gif, PFAS en stikstof door een systeem dat we zelf hebben opgebouwd'

‘Goede zorg voor dieren en de natuur zou het beste verdienmodel moeten zijn. En toch is dat niet zo.’

Je bent een hardcore scientist, maar ook een verhalenverteller.

“Als je nu jong bent, denk je dat de huidige staat van de natuur ‘normaal’ is. Ecologisch geheugenverlies noemen we dat. Mijn vader plukte nog orchideeën op de Veluwe voor m’n oma. Dat kunnen we ons nu niet meer voorstellen. Ik geloof daarom erg in de kracht van verhalen vertellen. Naturalis probeert kinderen bij de natuur te betrekken door ‘piekervaringen’ te creëren. Het blijkt dat mensen die bewust met de natuur bezig zijn dat vaak kunnen herleiden naar een ervaring in hun jeugd. Omdat ze bijvoorbeeld op ontdekking gingen met een boswachter. Als kinderen bij Naturalis een bot mogen aanraken, of vragen stellen aan iemand die dino’s prepareert, doet dat iets met ze. En vaak heeft dat ook effect op lange termijn.”

En dat geldt ook voor volwassenen?

“Oh ja, zeker. Neem de Amsterdamse Waterleidingduinen. Dat is het grootste industriegebied van ons land. Daar wordt al sinds 1860 water gewonnen uit de duinen voor Amsterdam. Dus twee derde van de mensen die in de gemeente wonen, krijgt water dat wordt gefilterd door de natuur. Als we het niet op deze manier zouden doen, moet je fabrieken en zuiveringsinstallaties gaan bouwen en dat is veel ingewikkelder. De duinen leveren ook nog eens kustbescherming op – hartstikke efficiënt. Dit gebied is goud waard. En toch weet bijna niemand in Amsterdam wat de oorsprong is van het water uit hun kraan. We hebben daarom een documentaire en acht e-learnings gemaakt waarmee je in vijf minuten leert wat hun drinkwater met natuur te maken heeft. Het zijn de verhalen die we moeten vertellen, vind ik.”

En daarnaast is het de kunst om hoopvol te blijven?

“Absoluut. Kijk, de ijsbeer sterft uit, daar moeten we ons als mens diep voor schamen. Maar dat is niet voor het eerst. In de collectie bij Naturalis hebben we de reuzenalk, een zeevogel die in 1844 is uitgestorven; opgegeten door de mens. Ook veel insecten staan onder druk. Ik doe onderzoek naar hommels. Daar hebben we 25 soorten van in ons land. Als ik ze 75 jaar geleden allemaal wilde zien, had ik het in zo’n 325 kilometer gered. Nu moet ik er 3.000 tot 5.000 kilometer voor rijden. Dat zegt genoeg. Ik denk dat zes hommelssoorten het redden, de rest verdwijnt. Dat is heel triest. De korhoen proberen we in de lucht te houden bij de Sallandse Heuvelrug, maar we weten gewoon dat het landschap ook daar niet meer goed genoeg is.”

En hoe dan verder?

“Het is niet alleen maar kommer en kwel, er gaan ook een boel dingen goed. Neem de zeearend, die vliegt gewoon weer rond. We moeten onszelf ook niet voorhouden dat we het enkel voor de planeet doen. We doen het ook voor onszelf, voor onze kinderen en kleinkinderen. Zonder biodiversiteit is er geen klimaat, is er niet genoeg zuurstof, water en voedsel. Alles is met elkaar verbonden. Dus zorg dat je binnen die grenzen goed omgaat met je medeorganismen. De kracht van de natuur, dat is uiteindelijk de echte hoop.”

Mooie initiatieven voor herstel #2

Plastic uit de grachten

Een constante stroom van plastic afval komt via rivieren in zee terecht. De Leidse Rijn vormt geen uitzondering. Plastic Spotter pakt het probleem bij de bron aan: schone straten, schoon water, geen plastic richting de Noordzee. Met de hulp van vrijwilligers haalt het team zakken vol rommel uit de grachten. Het wordt onderzocht om de bron te achterhalen, zodat er meer duidelijk wordt over de herkomst van het afval. Met die data worden horeca, gemeente en het publiek betrokken, zodat bedrijfsvoering, beleid en gedrag kunnen worden bijgestuurd.

Red planten en bomen van de sloop

Door sloop, renovatie en nieuwbouw verdwijnen jaarlijks honderden voetbalvelden aan planten, struiken en bomen in ons land. Met zogeheten Struikroefacties redden omwonenden het groen uit voor- en achtertuinen en geven het een tweede leven in hun eigen buitenruimte. Ze doen dit in samenwerking met woningcorporaties, projectontwikkelaars en gemeenten. Wat begon als een buurtinitiatief in Eindhoven, is inmiddels uitgegroeid tot een landelijke stichting die biodiversiteit, circulariteit én buurtverbinding samenbrengt.

Onderweg

Niet alleen mensen, ook dieren reizen heel wat af. De hond gaat mee in de bakfiets of met de snuit uit het autoraam, de kat prinsheerlijk op de boot. In het wild migreren zoogdieren, vogels, vissen en insecten veelal om te overwinteren, te broeden of op zoek naar betere leefomstandigheden. Dieren die onderweg zijn leveren mooie plaatjes op, zoals de foto's op deze pagina's laten zien.

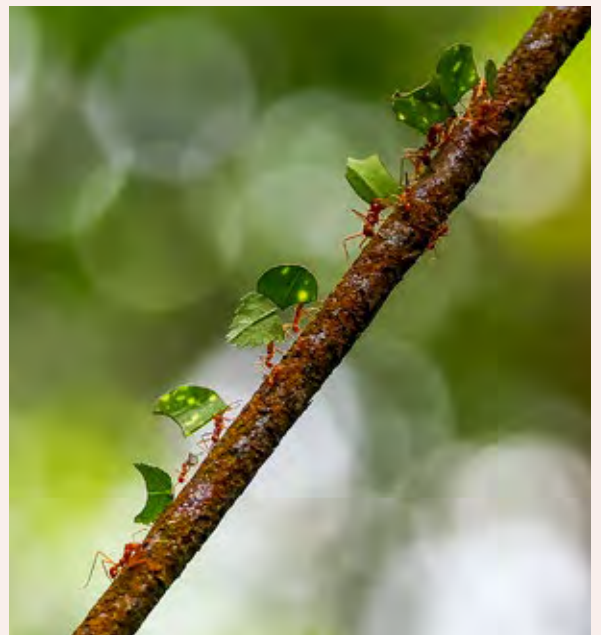
Onze bulteriër Mink van bijna 9 jaar. Gek op autorijden en in de zomer mee in het zijspan. **Sabine Tijsma, Franeker**

Bobby in de auto met zijn kop uit het raam, genietend van de wind en de zon. **Caroline Halbersma-Callaars, Winsum Friesland**

We waren op Kreta en gingen hoog de bergen in, toen plots deze groep ons tegemoet kwam. **Nicole Vos, Lelystad**

Ijverige bladsnijmieren. **Nel Giorgi, Pijnacker-Nootdorp**

Simba is de allemansvriend van onze wijk. Hij rijdt graag een ritje mee met onze dochter. En als je niet uitkijkt, springt hij in je auto.
Gulita Ginsel, Hillegom

Dit is onze Milo. Hier voeren we over met het voetveertje van Dalfsen naar Hessem halverwege een wandelroute die we liepen tijdens onze vakantie. **Esther Roest, Zwijndrecht**

Schotse hooglanders onderweg op de Westerheide.
Carola Hart, Rotterdam

Net terug van onze vakantie met de boot. Onze hond en drie katten gingen mee aan boord. **Sabine ter Schiphorst, Nijkerk**

VOLGENDE KEER: VOOR DAG EN DAUW

Voor het volgende nummer zoeken we foto's van dieren in de vroege ochtend. Zoals een kudde schapen, paarden of koeien in een mistig weiland, vogels hoog in de lucht, een nieuwsgierig haasje in het veld of de hond waarmee u rond zonsopkomst een wandeling maakte. Hebt u zo'n mooi sfeerplaatje? Stuur dit dan onder vermelding van naam, woonplaats en een begeleidend tekstje naar foto@dierenbescherming.nl. Insturen kan tot 31 oktober.

**Sponsorloop, triatlon,
met collega's helpen in het asiel**

Inspirerende initiatieven

Elke dag opnieuw zetten vele mensen zich in voor dieren. Als vrijwilliger of medewerker in het asiel, met een financiële bijdrage of het organiseren van een sponsorloop, inzamelingsactie of crowdfunding. Van creatieve tot sportieve topprestaties, groots of juist heel persoonlijk. De voorbeelden zijn talrijk. Eén ding hebben ze gemeen: deze inspirerende initiatieven steunen ons werk op unieke wijze en dragen zo bij aan het welzijn van dieren in ons land.

Ook in actie komen voor dieren?

Op dierenbescherming.nl/in-actie-komen vindt u volop tips, ideeën en handige tools.

Jaarlijks organiseert basisschool De Vlierboom in Den Haag in aanloop naar de zomer de actie *Samen voor dieren*. Tijdens dit schoolbrede project worden spullen voor dieren ingezameld, een sponsorloop gehouden en zijn er gastlessen en uitstapjes met de kinderen die allemaal in het teken staan van dieren. Juf Ilona Meier is de drijvende kracht achter het project.

Ilona: "Ik houd erg van dieren, mijn hele leven al. Helaas is er nog veel leed en hebben ook in ons land lang niet alle dieren een goed leven. Met de actie hopen we dat we wat kunnen betekenen voor dieren die afhan-

kelijk zijn van onze hulp. Elk jaar brengen we een groepje leerlingen samen om de drie projectweken te begeleiden. We beginnen met het inzamelen van spullen. Alles is dan welkom: krabpalen voor katten, manden, voer, speeltjes, vogelkooien, dekens. In de hal op school richten we een gezellig hoekje in waar alle donaties worden verzameld. De kinderen gaan ook de wijk in om mensen te laten weten dat onze actie weer van start is gegaan. Buurtbewoners waarderen het initiatief en doneren gul. De kinderen zelf zijn hartstikke inventief. Ze komen met van alles aanzetten. Tijdens de projectweken staat zo ongeveer alles in het teken van dieren. Kinderen maken in de klas een werkstuk over het asiel of de vogelopvang, ze mogen

een kijkje nemen in een dierenambulance of leren over dierenwelzijn van een scholenvoorlichter van de Dierenbescherming. Je merkt dat het bewustzijn op deze manier groeit. Ze kennen bijna allemaal het nummer van de dierenambulance uit hun hoofd en weten wat ze moeten doen – en wat juist niet – als ze een dier in nood zien. We sluiten de projectweken af met een sponsorloop, het overhandigen van een cheque én alle verzamelde spulletjes voor de dieren. De leerlingen doen het met hart en ziel; dat is prachtig om te zien. Belangrijk ook, want zorg dragen voor dieren is onderdeel van de opvoeding, vind ik. Met onze actie kunnen we een heleboel dieren helpen, en geven we kinderen een liefdevolle les mee."

'Met onze actie kunnen we een heleboel dieren helpen, en geven we kinderen een liefdevolle les mee'

Juf Ilona Meier

Maaïke van Zuijlen werkt op het hoofdkantoor van Rabobank als People, Change & Communication Manager. Met een vijftiental collega's hielp zij als vrijwilliger in het asiel in Amersfoort. Dat deed ze in het kader van Cooperative Day: één betaalde werkdag per jaar die medewerkers kunnen inzetten voor een maatschappelijk doel.

"Samen met twee collega's organiseren we de *Cooperative Day* voor onze afdeling van ongeveer 280 mensen. Deelname is niet verplicht, maar voor mij is deze dag een wezenlijk onderdeel van de identiteit van Rabobank: iets terugdoen voor de samenleving. We zijn met collega's in gesprek gegaan over welke maatschappelijke doelen hen aanspraken. Daar kwamen uiteindelijk tien initiatieven uit voort, waaronder de Dierenbescherming. Toen

ik contact opnam met het asiel in Amersfoort, reageerden ze meteen enthousiast. Ook onder collega's bleek veel animo te zijn. Dieren raken mensen. Naast onze Nederlandse collega's die gek zijn op dieren, werken er ook veel internationale collega's die hun eigen huisdieren vanwege verhuizing naar Nederland hebben moeten achterlaten bij familie of vrienden. Juist voor hen was het extra bijzonder om weer even tussen de dieren te zijn én tegelijkertijd iets nuttigs te kunnen doen. De dag begon met een rondleiding door het asiel. Dat was niet alleen leuk, maar ook ontzettend leerzaam. Zo hoorden we dat kinderen er regelmatig komen voorlezen aan asioldieren, een win-winsituatie. Want de kinderen maken sprongen in leesvaardigheid en de dieren krijgen aandacht. Ook waren we verrast toen we hoorden hoeveel dieren uiteindelijk weer een fijn nieuw thuis vinden. Door

zelf rond te lopen en mee te helpen krijg je veel meer gevoel bij het werk dat dagelijks wordt verzet. Wat vooral indruk maakte, was de enorme betrokkenheid van de medewerkers en vrijwilligers. Je ziet hoeveel liefde, aandacht en energie zij in de dieren steken. Tijdens onze eerste dag vorig jaar waren we met vijftien collega's. We hebben onder andere geschilderd, gesnoeid en grasvelden gemaaid. Het was mooi om te merken hoe welkom onze hulp was. Daarom zijn we dit jaar teruggegaan. Op die manier kunnen we de verzorgers een beetje ontlasten, zodat zij meer tijd hebben voor wat echt centraal staat: de zorg voor en de herplaatsing van dieren. En juist dat maakt zo'n dag voor mij waardevol. Je doet iets concreets voor een ander, samen met collega's, en je gaat naar huis met het gevoel dat je echt iets hebt kunnen betekenen."

'We hebben geschilderd, gesnoeid en grasvelden gemaaid. Het was mooi om te merken hoe welkom onze hulp was.'

Julian Jagtenberg is ondernemer en heeft een eigen bedrijf. Zijn zus Eline werkt als arts-onderzoeker. Samen deden ze in juni mee aan een halve triatlon in Amsterdam. 1.900 meter zwemmen, 90 kilometer fietsen en 21 kilometer hardlopen om geld op te halen voor het werk van de Dierenbescherming.

Eline: "We hebben zeven maanden getraind. Dat kost veel tijd en energie, en op een gegeven moment vroegen we ons zelf af of we er niet méér uit konden halen. Het is fijn om op deze manier je grenzen te verleggen, maar het wordt nog veel mooier als je dat voor een goed doel kan doen."

We zijn allebei grote dierenvrienden, dus voor ons was het meteen duidelijk dat wij geld zouden gaan inzamelen voor de Dierenbescherming." **Julian:** "Het is een privilege als je kan en mag sporten. Wat mij betreft is het niet meer dan logisch dat je dan ook wat teruggeeft. Ik had zelf al eens een halve triatlon volbracht, dus ik wist een beetje wat me te wachten stond. Maar dan nog was het spannend. Op de dag van de halve triatlon stonden we 's morgens om vijf uur op. Het was koud en het regende toen we naar Amsterdam reden; dat hielp niet echt. We hebben ons toen echt wel even afgevraagd waarom we dit ook alweer deden. Maar op het moment dat we samen het water in gingen, viel alle

spanning weg. Het laatste onderdeel, 21 kilometer hardlopen, was genieten. De zon brak door, mensen langs de weg moedigden ons aan; het was magisch en hielp ons er doorheen. Uiteindelijk heeft Eline zelfs een snellere tijd neergezet dan ik, dus m'n ego is nogal gekrenkt (*lacht*)."
Eline: "Met onze actie hebben we € 1.137 opgehaald voor het werk van de Dierenbescherming. Dat is mooi. Maar we vinden het minstens zo belangrijk om andere triatleten en sporters te inspireren hun sportieve uitdaging te koppelen aan een goed doel. Of dat nou voor dieren is, of iets anders waar je hart naar uitgaat. Als wij op dat gebied meer bewustzijn kunnen creëren, is onze missie geslaagd!"

'Het is bijzonder om je sportieve grenzen te verleggen, maar het wordt nog veel mooier als je dat voor een goed doel kan doen'

Pechvogelgids

Dierenwelzijnsproblemen bij gehouden vogels

Hoe komt het toch dat we vogels graag dicht bij ons houden, in huiskamer, volière of duiventil? Of aangebonden aan een touw? Dat we met ze pronken en van heel dichtbij willen bewonderen? In de *Pechvogelgids*, die de Dierenbescherming onlangs publiceerde, zoeken we uit hoe onze liefde voor vogels in gevangenschap uitpakt voor het dier zelf. Kunnen wij genoeg zorg dragen voor hun welzijn, of zijn vogels toch beter af in de vrije natuur?

Pechvogelgids

We hebben voor de samenstelling van de *Pechvogelgids* gekeken op verschillende gebieden: de gezelschapsvogels, fokkerij, vogelbeurzen, duivensport en de roofvogel- en uilenshows. Met deze publicatie hopen we een bijdrage te leveren aan het maatschappelijk debat over het welzijn van vogels in gevangenschap. U leest de *Pechvogelgids* op dierenbescherming.nl onder het vogeldossier.

Hier vindt u ook een link naar de documentaire *Vogelvrij* op [youtube.com/dierenbescherming](https://www.youtube.com/dierenbescherming).

Gezelschapsvogels

Wereldwijd leven ruim 10.000 verschillende vogelsoorten. Tientallen of mogelijk wel honderden soorten kunnen ook in de Nederlandse woonkamers worden gespot. Binnen deze 'huiskamervogels' bestaat grote variatie. Van klein tot groot, uit het tropisch regenwoud of de woestijn en in alle kleuren van de regenboog. Van kanaries tot ara's en van prachtvinken tot grijze roodstaarten. Wat een vogel nodig heeft kan sterk variëren tussen de

Een groot deel van de vogels zit de hele dag in een kooi, zonder enige vorm van verrijking

soorten en daardoor kunnen er zeer uiteenlopende welzijnsproblemen ontstaan. De dieren krijgen verkeerde voeding, hebben een te krappe huisvesting, onvoldoende verrijking, gebrek aan contact met soortgenoten, te weinig aandacht van mensen of er is een algeheel gebrek aan kennis. Een groot deel van de vogels zit de hele dag in een kooi, zonder enige vorm van verrijking, dus zonder mogelijkheid om te onderzoeken, slopen, spelen en vliegen.

Vogelbeurzen

Ieder weekend kan je wel ergens naar een vogelbeurs, waar vogels in competitieverband worden beoordeeld op specifieke kenmerken. Grofweg gaat het om 400 beurzen per jaar. Keurmeesters scoren de dieren op uiterlijkheden als kleur, formaat, houding, bevedering, poten, snavel en kleurtekening. Op deze beurzen vindt ook handel plaats. Voor de vogels betekent dit een stressvolle reis per transportkooi naar een vreemde omgeving met blootstelling aan drukte en lawaai, en zonder de mogelijkheid om te schuilen. Ze zitten tijdens het evenement, dat soms dagenlang

duurt, in kleine, kale kooitjes waarin ze zich amper kunnen bewegen, in een vreemde omgeving. De stress en het ongemak van de dieren is af te lezen aan het stereotype gedrag, proberen te ontsnappen of zich te verbergen. Sommige dieren geven het op, worden apathisch, trekken zich terug of lijken voortdurend te slapen. Een ander zorgpunt blijft het gesjoemel met illegaal gevangen vogels die voor gekweekte vogels moeten doorgaan.

Ze zitten soms dagenlang in kleine, kale kooitjes waarin ze zich amper kunnen bewegen

Fokkerij

Het fokken van vogels in gevangenschap gaat helaas vaak gepaard met welzijnsproblemen, omdat commerciële belangen voorrang krijgen. Naast de commerciële fok kent ons land ook duizenden hobbyisten die vogels houden en fokken als liefhebberij. Tijdens de broedperiode van meerdere maanden leven de ouderparen in een kooi van beperkt formaat. Dat zorgt voor stress en een verminderd welzijn. Een ander groot probleem binnen deze branche, met name bij papegaaien, is handopfok. Hierbij

Bij het fokken van vogels in gevangenschap krijgen commerciële belangen voorrang

worden jonge vogels weggehaald bij hun ouders nog voordat ze kunnen vliegen, soms zelfs als ze nog in het ei zitten. De reden is dat ze op deze manier socialer worden en sneller eieren gaan leggen. De keerzijde is dat het leidt tot meer ziekte en sterfte, en het scheiden van jonge dieren van hun ouders een ernstige welzijnsaantasting is. Ook het fokken op uiterlijk leidt tot grote problemen, zoals skeletafwijkingen, pootproblemen, aantasting van de snavels en 'surplus', waarbij de dieren die niet aan het gewenste uiterlijk voldoen en nergens anders terecht kunnen worden gedood.

'Wat een geluk moet het zijn om met vleugels te worden geboren. Maar eenmaal jezelf uit het ei getikt, is het nog maar de vraag welke vogel je bent. En in welke situatie je zit. Er zijn tal van vogels waar niemand mee wil ruilen. Wat als je veren je slechts herinneren aan dat wat je niet meer kan?'

Auke-Florian Hiemstra, bioloog & schrijver

Duivensport

Postduiven zijn tamme afstammelingen van de wilde rotsduif. Dankzij hun uitzonderlijke oriëntatievermogen vliegen ze altijd terug naar huis. De duivensport

De duiven die niet succesvol zijn, zijn nutteloos en worden gedood

ontstond begin negentiende eeuw in België. Men ging duiven kweken die snel naar hun hok terugkeerden. De hobby verspreidde zich over Europa en ook in Nederland werd het 'duivenmelken' populair. Door vergrijzing is de populariteit van de volkshobby al jaren tanend, maar internationaal zit de postduif in de lift. Het vliegen van wedstrijden vraagt veel van de dieren, zeker wanneer het

lange-afstandsvluchten betreft. Sowieso zijn duiven van nature geen trekvogels en leggen ze in het wild geen lange afstanden af. Onderzoeken naar de stadsduif, die van dezelfde soort is als de postduif, laten zien dat duiven over het algemeen het liefst dicht bij hun nest blijven. Verder keren niet alle duiven veilig terug en is hun leven als wedstrijdduif relatief kort. De duiven die niet succesvol zijn met vliegen, zijn nutteloos voor een duivenmelker en worden gedood.

Roofvogels

Roofvogels en uilen fascineren mensen al eeuwen. Het zijn indrukwekkende dieren die veel bewondering oproepen. Oorspronkelijk is valkerij het trainen van en jagen met slechtvalken en haviken. Tegenwoordig worden er ook andere roofvogel- en uilensoorten ingezet voor allerlei activiteiten, zoals demonstraties en workshops tijdens braderieën, bedrijfsuitjes, bruiloften, vrijgezellenfeesten en fotoshoots. Roofvogels die door mensen worden gehouden, kunnen nooit meer in het wild worden uitgezet.

Ze zoeken mensen op en weten niet hoe ze moeten jagen. Voor nachtdieren zijn de shows extra stressvol, omdat zij normaal alleen rondom schemering en in de nacht actief zijn. Een ander knelpunt is dat bij roofvogelshows alles gebaseerd is op eten en honger. Valkeniers houden hun vogels hongerig en zetten voeding in als motivatie, anders vliegen ze niet en worden ze onhandelbaar.

Valkeniers houden hun vogels hongerig, anders vliegen ze niet en worden ze onhandelbaar

CONCLUSIE

Dierenbescherming pleit voor betere voorlichting en wetgeving

In ons land worden miljoenen vogels gehouden en voor veel verschillende doeleinden gebruikt. Het is overduidelijk dat ze onvoldoende aandacht krijgen met als gevolg dat het welzijn van een heleboel van deze dieren is aangetast. Het is daarom broodnodig dat er meer aandacht komt voor vogels. De Dierenbescherming pleit voor meer en betere voorlichting en wetgeving – onder andere in de vorm van een positieflijst voor vogels – om hun welzijn in ons land te verbeteren.

Baasjes van de stad

Onverwachte vriendschappen

Dankzij de dagelijkse wandelingen met haar hond ontdekte journalist Wilma de Cort een gemeenschap waar ze eerder het bestaan niet van kende: die van de hondenbezitters. Ze schreef er een heerlijk boek over. *Baasjes van de Stad* neemt de lezer mee naar de plek waar hondenbezitters elkaar ontmoeten en onverwachte vriendschappen ontstaan. Het boek schetst situaties die zowel ontroerend als humoristisch zijn. Geen grootse, meeslepende verhalen, maar juist de alledaagse momenten krijgen hier betekenis.

Eén groot feest

Pomme kwam als pup in het gezin van Olga voor haar oudste dochter Madelief, die een verstandelijke beperking heeft. Een moeder van een klasgenoot vroeg op een schoolfeest: 'Is een hondje niet leuk voor Madelief?'. Zij had een nestje en nog één reutje te koop, maar in dat geval zou ze hem met alle plezier schenken. Dezelfde avond besloot Olga: ik doe het.

"Madelief was best eenzaam," zegt ze. "Door haar syndroom was ze veel thuis en ze had weinig vriendjes en vriendinnetjes." Haar zussen – Roos en Bloesem – gingen steeds meer een eigen leven leiden. "Dat speelde zich

vaker buitenshuis af." Toen Pomme kwam, was het 'één groot feest'. "We kregen een kneiterlief, zwart hondje dat vanaf dag één op z'n plek viel in het geweld van ons drukke gezin. In de kamer hing een hangmat. Daar lag Madelief in met háár hond. "Als ik niet lekker in mijn vel zit, blijft hij dicht bij me," vertelt ze. Sinds Madelief verhuisde naar een beschermde woonvorm, en zeker nadat ook haar andere twee dochters uitvlogen, is Pomme meer Olga's hond geworden. "Maar als Madelief thuis komt, gaat ze naar háár Pomme." Het is alsof hij weet wat er van hem wordt verwacht. "Hij is er het hele weekend voor haar. Madelief kijkt niet naar zijn behoeftes, dus hij moet telkens kunstjes doen en pootjes geven.

Als ik zeg dat ze hem even met rust moet laten, vraagt ze aan Pomme: 'Moet ik jou met rust laten?'. Ze kan druk zijn en daar is geen kruid tegen gewassen." Soms raakt hij overprikkeld. Dan trekt hij zich terug in de douche of in een hoek van de tuin. "Als ik hem uitlaat als Madelief net is vertrokken, kun je er de klok op gelijkzetten: hij heeft kuren. Meestal smeert 'ie hem dan." 's Avonds loopt Olga geregeld met Roos en Bloesem, die dicht bij haar in Arnhem bleven wonen. "Door samen te wandelen met Pomme hebben wij al veel goeie gesprekken gehad. Lopend praten is minder statisch, alsof je je vrijer voelt dingen te zeggen. Zo levert Pomme ongemerkt heel veel."

'We kregen een kneiterlief, zwart hondje, Pomme, dat vanaf dag één op z'n plek viel in het geweld van ons drukke gezin'

Over Wilma de Cort

"Toen ik mijn kooikerhondje Sammy kocht, kreeg ik er gratis een hondenfamilie bij. Dagelijks tref ik een aparte biotoop, onzichtbaar voor wie er niet bij hoort: mensen die in het park vlakbij mijn huis hun hond uitlaten. Gevarieerder dan mijn hondenfamilie kan een gemeenschap niet zijn. Er lopen gehandicapte honden, dure rassen, vuilnisbakken, blinden-geleidehonden. De baasjes zijn al even divers: een juf, beeldend kunstenaar, secretaresse, militair. Onze honden gaan spontaan op elkaar af: even snuffelen, spelen of ruziën. Zo raken wij baasjes vanzelf in gesprek. Over het weer of, als we elkaar vaker treffen, over veel méér: van alledaagse zorgen ('Is die loodgieter nou al geweest') tot groot verdriet. Zo eenvoudig kan verbinding zijn, ook in een wereld van polarisatie."

'Baasjes van de Stad' is verkrijgbaar voor €12,50 via boekengilde.nl en bol.com.

Elke dag platgeknuffeld

“Kijk,” zegt Marnix. Hij pakt een pen en houdt die voor de bek van zijn hond Boris met drie poten. Hap! Zo sterk is hij op eten gericht. Dat was al zo toen Joanne, de vriendin van Marnix, zich over Boris ontfermde toen ze op Curaçao woonde.

Er is hectiek in hun huis van honden en spelende kinderen. Aan een muur in de tuin hangt, pontificaal, de hondenrolstoel van Boris. Ze kochten het wagentje, op maat gemaakt, toen het te zwaar werd om telkens die zeventien kilo zware Boris uit een buggy of bolderkar te tillen. “De rolstoel maakt iedereen vrijer,” zeggen ze, “óók Boris.” Het helpt hem recht-

op te staan. “Dankzij die rolstoel bepaalt hij zijn eigen tempo.” Zijn bazen willen niet toegeven aan zijn wens om tijdens het wandelen zo snel mogelijk terug naar huis te gaan, waar zijn eten wacht. Joanne: “Overgewicht ligt met zijn handicap op de loer. Als hij niet genoeg beweegt, wordt 'ie te dik. Wij moeten hem begrenzen.” Ook de andere twee honden komen van Curaçao. Joanne zag Ziggy toen ze hinkend op het strand liep, vermoedelijk omdat ze was aangereden. Vervolgens kwam CJ, gevonden bij een snackbar. Boris was de derde hond die ze opving en hij werd haar grootste uitdaging. “Een militair vond hem in een struik bij een landhuis dat Defensie huurde. In heel zijn vacht

zaten beestjes en kale plekken. Hij zat onder de teken en had een bloedziekte. Zijn achterpoot was verbrijzeld. Waarschijnlijk is hij al aangereden als pup en heeft hij die poot nooit gebruikt.” Ze lapte hem zo goed en zo kwaad als dat ging op. Toen Joanne besloot om terug te keren naar Nederland om bij Marnix in Arnhem te gaan wonen, stond al vast: de honden moesten mee en samen blijven. Marnix zou willen dat voorbijgangers de gehandicapte reu ‘behandelen als iedere andere hond’: “Hij is niet zielig. Hij weet niet beter.” Joanne: “Hij wordt iedere dag platgeknuffeld. Die hond is dolgelukkig.”

‘De rolstoel maakt iedereen vrijer: ons, CJ en Ziggy, maar óók Boris. Het helpt hem rechttop te staan en nu bepaalt hij zijn eigen tempo.’

Lief snoetje

Toen Panda in een doos lag, zomaar achtergelaten bij een dierenarts in Boekarest, moet iemand hebben gemeend dat hij meer op een panda dan op een hond leek. De pup met zijn zwartomrande ogen, zwarte oren en halve staart, kreeg in de Roemeense hoofdstad zijn naam.

Jarenlang had Kees de komst van een hond uitgesteld. Zijn dochters Lux en Tosca moesten eerst oud genoeg zijn om goed

voor een hond te kunnen zorgen. "Kun je niet eindeloos volhouden," glimlacht hij. Ze waren het snel eens: onze hond mag een vuilnisbak zijn. "Doe het niet", waarschuwde mijn broer. 'Je weet niet wat je in huis haalt!' Maar weet je dat wel als je een hond uit een nest kiest omdat hij een likje over je hand gaf?" Kees laat 's ochtends rond half negen Panda uit. Tevoren brengt hij samen met de hond hun kinderen naar school. "Ik geloof dat honden iets willen doen voor hun baas in ruil voor veiligheid

en voer, zoals schapen drijven, wild apporteren, het huis bewaken. Dit is de taak van Panda." Zo'n zes jaar hebben ze Panda nu. Het hele gezin reed destijds naar Franeker voor hem. Panda was één van de vele honden in de woning waar hij was opgevangen die rook als een asiel en volstond met manden en zakken voer. Panda had een lief snoetje en was timide. "Pas als de hele roedel had gegeten, keek hij of er nog iets voor hem over was. Die timide kant is hij nooit kwijtgeraakt." Kees denkt dat Panda

hem als zijn baas beschouwt. "Maar zijn grootste loyaliteit ligt bij Lux en Tosca. Hij is vriendelijk voor de meeste honden. Maar als 'ie een keer snauwt, komt het doordat we met de kinderen wandelen. Hij is beschermend." Voor Kees zelf is zijn hond vooral een 'constante factor'. "Hij is er altijd en hij is iedere keer enthousiast als hij me 's morgens ziet. Ik vind het fijn dat Panda me routine brengt. Uiteindelijk ben ik ook maar een gewoontedier."

'Hij is er altijd en hij is iedere keer enthousiast als hij me 's morgens ziet. Ik vind het fijn dat Panda me routine brengt.'

Vragen over dieren, hun welzijn en het werk van de Dierenbescherming worden hier beantwoord. Hebt u ook een vraag? Mail deze dan naar vraag@dierenbescherming.nl.

Hoeveel poten heeft een duizendpoot?

Er zijn duizenden soorten duizendpoten, maar duizend poten hebben ze nooit. De soort die in ons land voorkomt, heeft meestal enkele tientallen poten. Lang niet iedereen weet dat duizendpoten niet tot de insecten behoren, maar tot de geleedpotigen én dat ze giftig zijn. Die in ons land zijn niet gevaarlijk, maar grotere soorten kunnen zwellingen, koorts en zelfs shock teweegbrengen.

Kan mijn hond dromen?

Jazeker. Als zijn neus beweegt of zijn poten trillen, hij zachtjes blaft of piept, dan is hij waarschijnlijk aan het dromen. Net als mensen verwerken honden in hun slaap alle belevenissen en emoties van de dag. Een volwassen hond slaapt zo'n twaalf uur per dag. Pasgeboren pups tot twintig uur. Bij acht weken oud is dat al een stuk minder, ongeveer twaalf tot veertien uur. Naarmate de hond ouder wordt kan de slaapprobeefte weer toenemen.

Is een dierenpaspoort verplicht?

Gaat u de grens over? Dan is een Europees dierenpaspoort verplicht voor honden, katten en fretten. Het is een officieel document dat de gezondheids- en identificatiegegevens van huisdieren bevat en erkend wordt binnen de EU. Voor de meeste andere huisdieren zijn de regels soepeler: een gezondheidsverklaring van de dierenarts is meestal voldoende. Check voor vertrek altijd wat de wetten en regels zijn van het land waar u naartoe reist. Op de website van de NVWA leest u hier meer over.

Waarom broedt de bosuil niet jaarlijks?

Als deze uilensoort gaat broeden, dan is dat vaak al vroeg in het seizoen, in februari. Maar ze doen dit alleen als ze er fit genoeg voor zijn. Hebben bosuilen in de winter weinig prooien gevangen en zijn ze niet goed doorvoed? Dan slaan ze een jaartje over. En dat gebeurt best regelmatig. In sommige jaren broedt maar zo'n 10% van deze uilen.

Wat is de beste tijd om bruinvissen te zien?

In de winter en het vroege voorjaar maakt u de meeste kans. Ga op een dag met weinig wind en wees geduldig. De bruinvissen komt af en toe héél even boven water om adem te halen. In het stille Oosterscheldewater zou het zomaar kunnen lukken. Wilt u de kans nog wat groter maken? Boek dan een natuurvaartocht, bijvoorbeeld per zeilboot of tjalk. Er is altijd een kundige natuurgids aan boord die u graag vertelt over wat er leeft en groeit in en bij de Oosterschelde.

Het vrijwilligerswerk van Maartje

Maartje woont met haar man en twee katten in Leiden. Ze werkt als omgevingsmanager bij netwerkbeheerder Stedin. In de weekenden helpt ze als vrijwilliger afwisselend bij een alpacaboerderij en een dierenweide.

"Het werken in de dierenweide geeft me liefde en voldoening. Zo heb ik toch dieren om me heen, zonder dat ze in onze achtertuin staan. Iets wat bij ons, midden in de stad, ook helemaal niet zou kunnen. Over alpaca's weten mensen meestal vrij weinig, terwijl er een heleboel te vertellen is. Ze zijn bijvoorbeeld bijna een jaar drachtig en kunnen hun bevalling uitstellen. Ze doen hun behoeften altijd op dezelfde plek en maken grappige geluidjes. Ze zijn een beetje schrikkerig, schuw, maar tegelijkertijd super nieuwsgierig en een beetje lomp. Ik geniet ervan om over dieren te vertellen. Over de alpaca's, maar ook bij de dierenweide waar mensen voorbijlopen en vragen stellen. Op deze manier kan ik toch een beetje bewustwording

creëren. Ik ben altijd *into* dieren geweest. Thuis hadden we vroeger een herdershond, katten en onze buurman hield kippen en konijnen. Ik ging elke dag wel even bij ze kijken. Kippen zijn slim, ze kunnen ook heel afhankelijk zijn. Mijn vader zag hoe dol ik op ze was. Hij bouwde een ren en toen kreeg ik mijn eigen kippen. Ik was een jaar of zeven en zorgde trouw voor ze. Toen ik op mezelf ging wonen, heb ik een tijdlang geen dieren gehad. Het is toch een grote verantwoordelijkheid. Nu wil ik nooit meer zonder ze. Als ik een paar dagen geen dieren om me heen heb, krijg ik vachthonger, het verlangen om aan te raken. Ouders kunnen dat voelen bij een pasgeboren baby, ik heb het met dieren. Ik moet ze knuffelen. Als we op vakantie zijn, voel ik dat extra. Zeg ik tegen mijn man: 'Ik vraag even of ik die hond daar mag aaien' en ik zorg – waar ik ook ben – voor alle dieren die mijn pad kruisen. Laatst wandelde er een moedereend met acht kleintjes voorbij ons huis, terwijl er nergens een veilige plek voor ze in de buurt is. Ik ben meegelopen, heb verkeer tegengehouden, staan zwaaien op zebrapaden en ze uiteindelijk naar het water verderop begeleid. Mensen kijken me soms raar aan, maar dat maakt me niet uit. Ik doe het voor de dieren."

'Ik geniet ervan om over dieren te vertellen. Zo kan ik toch een beetje bewustwording creëren.'

Herfstwandelingen

Op safari in eigen land. We hoeven niet ver te reizen om wildlife te spotten. Edelherten, zwijnen, vossen, dassen en zeehonden: Nederland is behoorlijk wat wilde dieren rijk. Maar wat zijn eigenlijk de beste gebieden om ze te zien? En welke regels gelden hier?

Vogels in Lauwersmeer

En niet zomaar wat vogels, nee, duizenden tegelijk. Op sommige dagen kunnen er zo'n 30.000 brandganzen overvliegen. Twee keer per jaar staat het gebied in het teken van de vogeltrek. In de nazomer ziet u bijvoorbeeld de wielewaal, kluut en lepelaar, die in het vroege voorjaar terugkeren. En in de winter verblijven er duizenden ganzen. Het is indrukwekkend om ze allemaal tegelijk te zien neerstrijken. Het Lauwersmeer is sowieso een prachtig gebied met oneindige vergezichten, een wildernis van water, riet- en graslanden en kleine eilandjes, waar meer dan honderd vogelsoorten broeden. Wilt u bijzondere vogels spotten? Ga dan naar de vogelplekken Jaap Deensgat, Roodkeelplasje en Ezumakeeg. Het Lauwersmeer is ook leefgebied van konikpaarden en Schotse hooglanders. Heel bijzonder om ze in het wild te zien.

Reeën in het Deelerwoud

Het Deelerwoud is een prachtig, nog relatief rustig natuurgebied, dat via een ecoduct over de A50 verbonden is met Nationaal Park Veluwezoom. Houdt u van rust, dan is het Deelerwoud een goed alternatief voor de Hoge Veluwe. In alle vroegte kunt u hier wild spotten en de mooiste plekken in de natuur bewonderen. Er leven reeën en edelherten, Schotse hooglanders en zwijnen. Staatsbosbeheer heeft op diverse plekken in het gebied wildkijkschermen geplaatst. Vanachter zo'n scherm kunt u ze op uw gemak bekijken. Hoe mooi is het om een moederzwijn met een paar kleintjes in haar kielzog te spotten? In grote delen van het Deelerwoud krijgt de natuur ruimte om zich te ontwikkelen. Het zijn de dieren die met hun gewroet en gegraas het gebied openhouden en de biodiversiteit weer op peil brengen. Zo leven er ook adders, boom-marters, zandhagedissen en een heleboel bijzondere vogelsoorten.

Grote grazers in de Oostvaardersplassen

De Oostvaardersplassen is een imposant gebied om wilde dieren te observeren. Het bestaat uit een droog en een nat gedeelte. In het droge stuk lopen vooral grazers: runderen, edelherten en konikpaarden. Maar ook in de drassige moerasgebieden is er volop leven. Er komen vele vogelsoorten voor, zoals lepelaars, aalscholvers en zeldzamere soorten zoals de kleine zilverreiger. Het gebied staat daarnaast bekend om zijn rijkdom aan vogels, waaronder ook de majestueuze zeearend, ijsvogel, kiekendief en zwarte ooievaar. Vanaf het informatiecentrum in Lelystad voert een wandelroute van zo'n vijf kilometer naar De Zeearend, een observatiepunt over het moerasgebied. Aan de Praamweg bij Lelystad staan nog twee vogelobservatiehutten, de Kleine en de Grote Praambult. En regelmatig kunt u aansluiten bij een roofvogelexcursie met een gids van Staatsbosbeheer.

Vossen in de Amsterdamse Waterleidingduinen

Het gebied rond de Waterleidingduinen is ingericht voor de drinkwaterwinning van de gemeente Amsterdam. Maar het is óók een van de beste plekken om vossen en damherten te spotten. Midden in de Randstad voelt u zich op deze plek ver weg van alle drukte. U hebt hier niet alleen een grote kans om groot wild, waterjuffers, vogels en zandhagedissen te spotten, ook het landschap is met een diversiteit aan flora en fauna volop genieten. De geschiedenis van dit gebied voert ver terug. Zo'n drieduizend jaar geleden woonden er al mensen op de oude strandwallen. In de vroege Middeleeuwen lagen hier uitgestrekte bossen waar zelfs nog bruine beren in voorkwamen. Later ging het zand van de strandwallen stuiven en vormden zich veel hogere jonge duinen. Nu zijn hier een aantal mooie wandelroutes.

Edelherten op de Hoge Veluwe

De Hoge Veluwe is een van de beste plekken om tijdens de bronsttijd burlende edelherten te zien. Er zijn verschillende wildobservatiehutten en als de omstandigheden het toelaten kunt u aansluiten bij een georganiseerde excursie. Of volg de bronstroute op de Veluwezoom. Hier kunt u jaarrond mooi wandelen, maar van half september tot half oktober is dit extra bijzonder. De kans is dan groot dat u een edelhert hoort of ziet burlen. En zo niet, dan komt u vast ander wild tegen, zwijnen of Schotse hooglanders. Wees héél stil, maak geen onverwachte bewegingen en draag geen luchtjes op of bij u; dat schrikt de dieren af. Het is niet alleen leuk om wilde dieren te spotten, het is ook bijzonder om te zien welke sporen ze achterlaten in de natuur. Om die te herkennen kunt u met een expert op pad gaan, zoals een boswachter in Nationaal Park De Hoge Veluwe. U leert dan om met andere ogen te kijken naar de natuur. Wroetsporen, afgekauwde boomschors en pootafdrukken vertellen altijd een verhaal.

BEELD NATURE IN STOCK

Wroetsporen en pootafdrukken vertellen altijd een verhaal

Wisenten in Zuid-Kennemerland

Het is een bijzondere ervaring om de wisent, ofwel Europese bizon, in het wild te spotten. Het imposante dier – het grootste levende landzoogdier in Europa – is in 2007 geïntroduceerd op diverse plekken in onze natuur. Zo leeft er bijvoorbeeld een grote kudde wisenten in Kraansvlak, het afgesloten deel van Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De meeste kans om ze te zien is vanaf het uitkijkpunt en Duinpieperpad, het startpunt van de drie kilometer lange wandelroute Wisentenpad dat u gedurende het seizoen, van 1 september tot 1 maart, meeneemt door het leefgebied van de bizon. Houd wel altijd afstand en als er een dier op het pad staat, keert u beter om.

Tips voor een geslaagde wildobservatie in Nederland

- Trek eropuit rond zonsopgang of zonsondergang. Tijdens de schemer hebt u de meeste kans om wild te spotten. Maar let op: veel natuurgebieden zijn na zonsondergang niet meer toegankelijk.
- Wees stil, maak geen onverwachte bewegingen, draag geen felle kleuren of geurtjes.
- Houd rekening met de windrichting; wanneer die van voren komt, ruiken de dieren u niet.
- Wordt u opgeschrikt door een wild dier in uw nabijheid? Loop langzaam naar achter, blijf rustig, doorkruis nooit een kudde en laat de dieren met rust – voer of aai ze dus niet.

Tanja Krallman is al zo'n zeven jaar als vrijwilliger verbonden aan de Dierenbescherming. Ze noemt zichzelf met recht een manusje-van-alles. Jarenlang werkte ze op de dierenambulance, maar ze stond ook op de katten- en hondenafdeling van het asiel, verzorgde konijnen, maakt schoon, doet de groenvoorziening en ving een tijdlang bij haar thuis zwerfkittens op.

Ik ben altijd omringd geweest door dieren. Thuis hadden we vroeger een Hollandse herder, en zelf heb ik vier katten en een hond. Voordat ik bij de dierenopvang aan de slag ging, werkte ik op een middelbare school als conciërge. Toen ik werd afgekeurd vanwege mijn reuma begon ik de sociale contacten én een doel al snel te missen. Ik wilde graag weer wat doen. Online kwam ik een oproep tegen voor vrijwilligers bij het asiel en heb ik gereageerd. Het voelde direct goed. Werken met dieren leek me altijd al leuk, maar als je dan ook nog wordt omringd door collega's die dezelfde passie hebben als jij, is dat extra fijn. De sfeer is gemoedelijk, je kan hier gewoon jezelf zijn. We hebben vanzelfsprekend te maken met dieren, maar ook met mensen en met name bij het werk op de dierenambulance doorlopen we elke dag een scala van emoties. Blijdschap, verdriet, boosheid. Gelukkig valt er ook genoeg te lachen. Je moet sowieso kunnen relativeren. Dat is wat ik onze nieuwe collega's vertel: neem de nare dingen niet mee naar huis, want dan hou je het niet vol. Wat ik nooit meer zal vergeten, is de melding van een oma die compleet in paniek was omdat het konijn van haar kleinzoon was ontsnapt. Toen we bij haar kwamen, zagen we hem al snel in het groen vlak bij het huis zitten. We hebben glazen panelen opgezet en wisten 'm met een schepnet en vervoersbox in de aanslag te vangen. Toen de jongen zijn konijn terugzag, was hij zo blij, zo intens gelukkig. En die oma opgelucht natuurlijk. Dat was een prachtig moment. Een ander verhaal dat me zal bijblijven is de keer dat een meerkoet met zijn poot verstrikt was geraakt in een vishaak met draad. Omdat wij er niet bij konden komen, belden we de brandweer. Die arriveerde vervolgens met een rubberen boot en twaalf man sterk. Dat was wel heel veel daadkracht (*lucht*). Zij vonden het alleen maar leuk, zeker toen ze de meerkoet bevrijd hadden en wij hem na herstel weer op zijn vertrouwde plekje konden uitzetten. Op die momenten besef je pas hoe dankbaar dit werk kan zijn."

'Op de dierenambulance doorlopen we elke dag een scala van emoties. Blijdschap, verdriet, boosheid. Gelukkig valt er ook genoeg te lachen.'

**Ook als
vrijwilliger
aan de slag?**

Kijk op
[dierenbescherming.nl/
vrijwilligers](https://dierenbescherming.nl/vrijwilligers)

Eindelijk een toekomst voor Jinx

Twee keer gedumpt

“Sommige honden blijven even. Andere wat langer. En dan heb je Jinx, de vrolijke, gevoelige reus die ons hart al die tijd in zijn poot hield,” aldus zijn verzorgers in het asiel. Jinx moest lang wachten op een nieuwe kans. Dagen van leren, spelen en vertrouwen opbouwen. Er werd uren met hem gewandeld, getraind, gelachen en soms ook een traan gelaten. Want honden als Jinx kruipen onder je huid. Uiteindelijk werd het eindeloze wachten beloond, en vond hij bij Arne en Lisanne zijn thuis.

Jinx is nog maar tweeënhalve jaar oud, maar heeft al een bewogen leven achter de rug. Hij werd als pup herplaatst toen zijn baasjes de zorg voor een nest met zeven hondjes niet meer aankonden. Hij kwam terecht bij iemand die duidelijk ook niet was voorbereid op het feit dat een jonge hond veel beweging en uitdaging nodig heeft. Jinx werd nooit uitgelaten en leefde in z'n eentje in de tuin. “Geuren en geluiden – we merken dat alles nieuw is voor hem,” zegt Arne. “En hij was niet gesocialiseerd. Zijn vorige eigenaar heeft een prikband gebruikt. Toen we in het begin met hem naar buiten gingen en zijn riem trok wat strakker, raakte hij totaal in paniek. We zijn een tuigje gaan gebruiken, en dat helpt. Hoe minder prikkels wij hem geven, hoe meer ruimte hij heeft om buiten andere prikkels te ervaren en op te vangen.”

‘We wilden een hond uit het asiel. Er zitten daar zo veel dieren die een plekje zoeken; het voelde niet eerlijk om voor een puppy te gaan.’

was er ook geen weg meer terug. Jinx was onze hond, en hij zou de rest van zijn leven bij ons blijven.”

BAK LIEFDE

Volgens Arne en Lisanne maakt Jinx grote stappen en begint hij meer en meer zijn eigen persoonlijkheid te ontwikkelen. Arne: “Nog steeds merk ik dat ik tijdens een wandeling maar even op mijn telefoon hoeft te kijken, of hij reageert daarop. Alsof hij bang is dat hij er opnieuw alleen voor staat en extra aan de bak moet. Waar we naartoe willen, is dat Jinx wéét dat wij altijd voor hem klaarstaan. En dat als hij bang of onzeker is, hij naar ons toe mag komen. En dat gaat echt steeds beter. Natuurlijk hebben we nog weleens slechte wandelingen, dat ik gebroken thuiskom en het even niet meer weet.” Lisanne: “Maar juist omdat Jinx van zo ver komt, is de bak met liefde die hij nu over ons uitstort oneindig groot. Laatst was Arne ziek – heeft hij al zijn speeltjes voor de slaapkamerdeur gelegd. Dat is toch ongelooflijk lief?”

BANG VOOR HONDEN

Arne groeide op met honden, Lisanne was er bang voor. En niet zonder reden: “Mijn vader moest voor zijn werk regelmatig naar huisontruimingen. Daarbij is hij meerdere keren gebeten door honden. Mijn angst groeide zodoende met de jaren. Op een gegeven moment kreeg ik al hartkloppingen als ik een hond op straat zag lopen.” Toen ze een relatie kreeg met Arne moest Lisanne iets met die angst. “Zijn moeder had een rottweiler, dus ontwijken was geen optie meer. Zij heeft toen haar hond een paar keer per week mee naar ons toe genomen, zodat ik rustig kon wennen. Uiteindelijk hebben wij tijdens haar vakantie voor hem gezorgd. Dat ging goed. Sterker: ik miste hem toen hij terug naar huis ging. Arne werkt in de horeca en is ’s avonds veel weg. Dat er dan een hond bij je is, je gezelschap houdt, gaf me een fijn gevoel.”

‘Dat Jinx vol vertrouwen met ons mee naar huis wilde, raakte ons zó dat we er samen bij stonden te huilen’

VOORWAARDE

Ze spraken steeds vaker over een eigen hond. Arne: “Mijn zus is paraveterinair en kwam met een foto van Jinx aanzetten. We gingen voor een klein hondje, maar ik werd zo geraakt door hem, dat we besloten te gaan kijken. Tja, en dan ben je verkocht. Hij sprong meteen op schoot, zo enthousiast en relaxed.” Lisanne: “Voor mij was het sowieso een voorwaarde dat we zouden kiezen voor een hond uit het asiel. Er zitten daar zo veel dieren die een plekje zoeken; het voelde niet eerlijk om voor een puppy te gaan.” Ze hadden al een vakantie naar Malta gepland staan voor de week daarna. “In het asiel besloten ze dat hij met ons mee naar huis mocht en dat we hem tijdens de vakantie weer even terug zouden brengen. Voor Jinx was dat de beste optie. Een plek die hij kent, en die vertrouwd voor hem is.”

VOL VERTROUWEN

“Die week in Malta was de zwaarste die we met Jinx hebben gehad,” blikt Arne terug. “We misten hem vreselijk. Toen we thuis kwamen, hebben we onze koffers gedropt en zijn we linea recta naar het asiel gereden om hem op te halen.” Lisanne: “Hij sprong boven de deur uit toen hij ons zag. Zo ongelooflijk blij. Dat hij vervolgens vol vertrouwen met ons naar huis wilde, raakte ons zó dat we er samen bij stonden te huilen. Toen

Dieren hebben elke dag uw hulp nodig

Op dierdag krijgen veel huisdieren extra aandacht. Maar niet alle dieren hebben het zo goed. Er zijn nog steeds een heleboel dieren in nood afhankelijk van onze hulp. Huisdieren. Dieren in de veehouderij. En dieren in de natuur. Niet één dag per jaar, maar iedere dag. Dankzij u krijgen deze dieren de zorg die ze nodig hebben en gaan ze net als Jinx een mooie toekomst tegemoet. Scan de QR-code en lees hoe u kan bijdragen.

De Dierenbescherming zet zich dag en nacht in voor dieren. Dat doen we onder meer met onze dierenambulances, dierenopvangcentra en vele medewerkers en vrijwilligers. We krijgen daarbij hulp van dierenliefhebbers uit alle hoeken van ons land.

Vastgebonden aan een hek

Balou werd vastgebonden aan een hek gevonden, vermagerd en met een vacht vol klitten. Zijn voetkussentjes waren bebloed van het krabben aan het asfalt en zijn gebit bleek er slecht aan toe. Een paar kiezen en tanden moesten worden getrokken, de rest werd gereinigd en bijgevuld. Ook kreeg hij extra voeding om weer op gewicht te komen. Na een maand in het asiel en wat extra kilo's aan zijn lijf, zagen we een andere Balou. Een actieve, speelse hond die dol is op aandacht en knuffels. Hij had het vertrouwen in mensen hervonden en was klaar voor de volgende stap: een nieuw thuis, dat hij inmiddels heeft gevonden.

Lieve donatie

Onlangs deed Kees alweer zijn vijfde donatie voor ons opvangcentrum in Spijkenisse. Door een ongeval kon hij tijdelijk wat minder wandelen en zodoende ook minder statiegeld ophalen. Juist daarom willen wij hem graag een hart onder de riem steken. Mede dankzij Kees en giften van lieve mensen in zijn omgeving kunnen we onze dieren extra verwennen.

Waarom?

Soms krijgen we dieren binnen waarbij we ons maar één ding afvragen: waarom? Dit egeltje werd op straat gevonden nadat iemand hem een harde schop had gegeven. Omstanders zagen bloed rond zijn bekje en schakelden de dierenambulance én politie in. Toen hij in de opvang arriveerde, werden er röntgenfoto's gemaakt waaruit bleek dat hij er redelijk goed vanaf was gekomen. Zijn behandeling, onderzoeken en verzorging brengen desondanks kosten met zich mee. Daarom zijn we een crowdfunding gestart. In *no time* werd het streefbedrag van € 500 bereikt dankzij een heleboel dierenvrienden, en nog meer dan dat. We hopen dat dit egeltje volledig zal herstellen, zodat hij terug de natuur in kan, en dat degene die hem dit heeft aangedaan ter verantwoording wordt geroepen.

Mooie toekomst

Er werden vier kittens op straat gevonden; hun moeder was nergens te bekennen. Ze waren zo'n zeven weken oud en vermagerd. Alsof deze situatie niet schrijnend genoeg was, bleek een van de kittens een afwijking aan haar voorpootje te hebben. Dankzij de hulp van lieve dierenvrienden konden de kosten voor de verzorging, controles en medische behandelingen worden betaald en gaan deze dieren nu alsnog een mooie toekomst tegemoet.

174 dagen

Elke dag opnieuw zag Noekie veel dieren komen en gaan. Nieuwe gezichten. Nieuwe kansen. Maar zij bleef achter. Niet omdat ze niet lief is, integendeel. Maar ze is een eenkennige dame en heeft tijd nodig om iemand te vertrouwen. Precies dát begreep haar nieuwe baasje. Ze bezocht Noekie meermaals in het asiel om rustig een band op te bouwen. Na 174 dagen mocht Noekie eindelijk vertrekken naar haar eigen thuis.

Haar liefde voor dieren loopt als een rode draad door het leven van presentatrice Nicolette Kluijver. Op deze plek vertelt ze erover én deelt ze haar handigste dierentips.

Wat kan er misgaan?

Die eerste zwoele avond had ik met wat vrienden de barbecue aangestoken omdat het kon, en omdat ik vond dat iedereen – inclusief mijn kleine Mimi – recht had op een stukje zomergevoel. Mimi heeft een lange weg afgelegd om hier te komen. Via Roemenië en België heb ik haar in huis genomen. Nu leeft ze haar beste leven. Ook die avond lag ze met haar vier pootjes in perfecte ontspanstand op het gras, maar haar oogjes verraadden haar gedachten: 'Dat bord daar is dadelijk van mij'. Ik was even afgeleid door een bulderende lach en voordat ik me omdraaide, zag ik het: Mimi griste met de snelheid van een miniatuurslang een satéprikker van het bord. En weg was 'ie. Zo'n mega prikker in een klein breed bolletje wol!

Paniek voor even, een anekdote voor later. Ik belde de dierenarts. Want ja, een satéprikker is geen onschuldige snack. En terwijl Mimi zich consequent liet knuffelen in de wachtkamer, bedacht ik me dat mijn ervaring vast niet uniek was. Zomer is feest, maar voor huisdieren ook een avonturenpark gevuld met verrassingen: hete stoepen, brandhaarden en ritmeveranderingen als je op vakantie gaat. En die verrassingen gelden niet alleen voor Mimi; katten, konijnen en knaagdieren zijn net zo goed hoofdrolspelers in hun eigen versie van 'wat kan er misgaan?'.

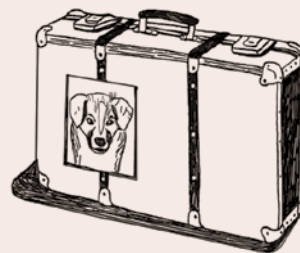
En dan die barbecue. Gekruid eten, uien en spiesjes zijn een riskante mix. Een satéprikker inslikken kan ernstig letsel veroorzaken. Vet en gekruid voedsel kunnen

een avond behoorlijk verpesten omdat je lieve dier moet spugen. Mijn gouden regel: geen bordjes binnen bereik, prikkers direct weg, en geen snacks die zijn bedoeld voor de gasten

als traktatie. Dat voorkomt een hoop drama... en een noodbezoek aan de kliniek.

Vakantieplanning klinkt romantisch, tot het moment dat je beseft dat je huisdier jouw routine mist. Honden mer-

ken veranderingen in tijdsbesef en kunnen onrustig zijn, katten missen hun territorium en reageren vaak met extra afhankelijkheid of juist een trotse afstand, en konijnen en cavia's willen gewoon hun vaste voerritme. Mijn redding? Een vertrouwde oppas of een pension dat je kent, en een tasje met hun favoriete deken of speeltje. En ja, mijn moeder is altijd bereid om in te vallen. Ze komt terug met een verwend dier en genoeg foto's om mijn hoofd vol schuldgevoel te houden.

En zo kent elk seizoen uitdagingen voor dieren. Je hoeft er niet paranoïde van te worden, maar een beetje oplettendheid betaalt zich uit. Met de herfst in aantocht blijf je je huis – en zo nodig de huisdieren – ontvlooien. Want zodra de verwarming aangaat, komen vlooieneitjes uit en kan je júíst een vlooiënplaag krijgen. En nu het buiten eerder donker wordt, is het verstandig de hond bij het wandelen een lichtgevend bandje om te doen. Sowieso is het extra oppassen in het verkeer. Rondom het verzetten van de klok vinden meer aanrijdingen plaats. Pas je rijgedrag aan de biologische klok

van wilde dieren aan en rijd voorzichtiger, zeker in natuurgebieden. Dieren in de tuin help je met schuilplekjes en rommelhoekjes. En zo zijn er nog een heleboel andere tips waarmee we dieren door alle seizoenen loodsen. Ze staan op dierenbescherming.nl.

'Ik was even afgeleid door een bulderende lach en toen ik me omdraaide, zag ik het: Mimi griste een satéprikker van het bord. Zo'n mega prikker in een klein bolletje wol!'

Meer weten over nalaten?

Wilt u van gedachten wisselen over uw nalatenschap of bent u benieuwd naar de mogelijkheden? Neem vrijblijvend contact op met een van onze relatiebeheerders. Zie pagina 38 voor meer informatie.

'Ik kan er nu al van genieten dat ik straks in één keer een mooie donatie doe, en klaar. Grootse gebaren; daar houd ik van.'

Na een bevlogen leven in Amsterdam keerde Ulrich van Deursen terug naar het dorp waar hij opgroeide. Hier omringde hij zich met dieren: honden, katten, paarden, kippen en een hangbuikzwijn. Ultiem geluk, noemt hij het. Uit liefde voor dieren besloot hij ruim twintig jaar geleden om zijn bezittingen na te laten aan de Dierenbescherming. "Ik heb me daar altijd goed over gevoeld. Het geeft rust dat het is geregeld."

"Ik ben altijd een buitenbeentje geweest. Artistiek, dol op musea en klassieke muziek. Ik wilde kapper worden, en vertrok in de zeventiger jaren naar Amsterdam. Na mijn opleiding werkte ik drie jaar in Liverpool, een heerlijke tijd. Eenmaal terug in Nederland, opende ik een kapsalon in Amsterdam-Zuid. Ik had er de duurste klanten – televisiesternen, diamantairs, kunstenaars, op een dag kwam zelfs het hele symfonieorkest voorrijden. Mijn hondje Kelly nam ik elke dag mee. Sommige klanten kwamen zelfs speciaal voor haar. Namen ze plaats op de kappersstoel, sprong zij op schoot. De zaak liep als een trein, maar op een gegeven moment was ik er klaar mee. Moe van de komedie, van het altijd maar roepen dat klanten er zo fantastisch uitzagen, terwijl ik dat lang niet altijd meende. Ik kan nogal radicaal zijn, maak snel beslissingen als het moet en koos voor een opleiding ziekenverzorging. Daarna ging ik als psychiatrisch verpleegkundige aan de slag. Eenmaal met pensioen keerde ik terug naar mijn geboortegrond. Het voelde als thuiskomen. Vlakbij mijn huis stond een shetlander in een boomgaard aan een touw zonder fatsoenlijk eten en drinken. Ik ging elke dag met een bak water naar hem toe.

Tot ik op een gegeven moment de eigenaar trof en vroeg of ik het paardje mocht kopen. Nou, dat kon. Paarden zijn sociale dieren, dus er moest er nog eentje bij. Elke dag zat ik uren in de wei. Op de balen stro deed ik mijn middagdutje. Voor mij zijn dieren volstrekt gelijk aan mensen, medebewoners van deze planeet. En nooit heb ik mezelf superieur geacht. Mijn moeder deelde die liefde. Ze stond aardappelen met melk en meel op het fornuis te pureren voor de varkens op onze boerderij. Op een gegeven moment overleed een van de kippen. Ging zij een begrafenisstoet op het erf organiseren met kinderen van school. Die stonden dan allemaal nieuwsgierig om dat gat heen. Tot de onderwijzer kwam klagen dat er geen kind meer in de klas zat. Zo'n twintig jaar geleden besloot ik dat mijn nalatenschap voor de dieren zou zijn, een volstrekt logische keuze wat mij betreft. Dieren hebben me altijd zo veel gegeven. Toen ik het eenmaal had laten vastleggen, voelde ik me daar meteen zo goed over. En dat gevoel heb ik altijd gehouden. Ik geniet er nu al van dat ik straks in één keer een mooie donatie voor de dieren kan doen, en klaar. Grootse gebaren; daar houd ik van."

De Nalatenschap

Het levensverhaal van Ulrich van Deursen bekijkt u in het televisieprogramma *De Nalatenschap* op SBS6 op 28 november om 16.30 uur, of de herhalingen op 29 november om 12.30 uur en 27 maart 2027 om 10 uur.

Voor al uw vragen en opmerkingen kunt u onze klantenservice bereiken via 088 811 3000 van maandag tot en met vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur.

facebook.com/deDierenbescherming

instagram.com/Dierenbescherming

X.com/Dierbescherming

bsky.app/profile/dierenbescherming.nl

youtube.com/@Dierenbescherming

linkedin.com/company/de-dierenbescherming

Word vrijwilliger

Zonder de inzet van onze duizenden vrijwilligers zou de Dierenbescherming niet kunnen bestaan. Werken bij de Dierenbescherming is leuk, betekenisvol en leerzaam bovendien. Lijkt het u ook leuk om te werken met dieren? Wij zijn blij met iedereen die ons wil helpen. Zo zijn we regelmatig op zoek naar asielmedewerkers, scholenvoorlichters en dierenambulancerijders. U bekijkt alle vacatures bij u in de regio op dierenbescherming.nl onder het kopje 'Vacatures'.

'Ik kan me inzetten op een manier die bij me past. Ik heb een groot hart voor dieren, maar help ook graag mensen.'

Joyce Hobé is dierenbuddy voor de Dierenbescherming en werkt als vrijwilliger op de hondenafdeling van het asiel.

BEELD ERIK BUIJS

Nalaten aan de Dierenbescherming

Mensen die ervoor kiezen om de Dierenbescherming op te nemen in hun testament laten hun liefdevolle zorg voor dieren voortleven en dragen ook in de toekomst bij aan een verbetering van dierenwelzijn. Omdat wij volledig afhankelijk zijn van giften en donaties is elk bedrag, groot of klein, bijzonder waardevol. Wilt u meer weten over de mogelijkheden om na te laten aan de Dierenbescherming? Neem dan vrijblijvend contact op met ons Team Bijzondere Giften.

Colette Bolomey, Sonja de Boo-Koremans, Martijn Landman, Jana van Muijden, Agnes van Veen

T 088 811 3066
E nalaten@dierenbescherming.nl
I dierenbescherming.nl/nalaten

Heeft u ons opgenomen in uw testament?
Laat het ons weten; wij bedanken u graag.

COLOFON Coördinatie en eindredactie: Annelie Verhagen **Teksten:** Annelie Verhagen **Correcties:** Jan van de Staaij **Vormgeving:** Martin Raven **Lithografie:** Studio Boon **Drukwerk:** Senefelder Misset, Doetinchem **Coverfoto:** Shutterstock **Opplage:** 165.000 **DIER voor blinden en slechtzienden:** DIER in braille bij CBB, Ermelo, T 0341 56 54 77

De Dierenbescherming noch de redactie draagt op enigerlei wijze verantwoordelijkheid voor de strekking en inhoud van geplaatste advertenties. Artikelen mogen met bronvermelding worden overgenomen na toestemming van de Dierenbescherming. Door lezers ingezonden fotomateriaal wordt automatisch eigendom van de Dierenbescherming.

Acute situatie melden?

Neem contact op met het landelijke meldnummer van de politie: 144

Hulp nodig?

Bel de Dierenbescherming op:
088 811 3000

Website

dierenbescherming.nl

Service & Informatie

Postbus 85980,
2508 CR Den Haag
T 088 811 3000
dierenbescherming.nl/klantenservice

Raad van Toezicht

Karin Broekhuizen (voorzitter),
Nicolien van den Biggelaar,
Lisette de Ruigh, Menno Braakenburg,
Ralph van Disseldorp en
Diederik van Rappard

Directeur/Bestuurder

Ellen Bien

Ledenraad

dierenbescherming.nl/ledenraad
Wendy van Vliet (voorzitter)

Lidmaatschappen

- Vanaf € 36 per jaar
 - Lidmaatschap Gezin: € 58 per jaar (bent u lid en wilt u dit omzetten naar een gezinslidmaatschap? Neem contact op met Service & Informatie)
 - Bedrijfslidmaatschap: € 100 per jaar
- Meer informatie op dierenbescherming.nl

De Dierenbescherming voert incasso's einde maand uit. Rekeningnummer (IBAN): NL05INGB0003963156
Incassant ID Dierenbescherming: NL56ZZZ404073190000

De Dierenbescherming wordt gesteund door:

De Dierenbescherming voert het CBF-keurmerk van het Centraal Bureau Fondsenwerving. Dit houdt in dat de Dierenbescherming voldoet aan de strenge eisen op het gebied van financieel beheer, organisatie, bestuur en fondsenwerving.

12 initiatieven. 12 manieren om het anders te doen.

Wie verdient uw stem?

De manier waarop we ons voedsel produceren kan en moet dierwaardiger en duurzamer. Gelukkig zijn er mensen die het anders doen. Die kansen zien, vernieuwen en bewijzen dat verandering begint bij doen.

Met de Deltaplan Veehouderij Awards 2026 zetten we 12 inspirerende initiatiefnemers in het zonnetje. Ieder op hun eigen manier dragen zij bij aan een toekomst waarin dierenwelzijn en duurzaamheid hand in hand gaan. Wie maakt volgens u het meeste verschil?

Ontdek de verhalen achter de genomineerden. Bekijk hun video's op deltaplanveehouderij.nl/stem en stem op uw favoriet. Stemmen kan tot en met zondag 18 oktober.

De 12 genomineerden

Akkervarken • ALLEBEI • KipIntel
Boeren in het Bos • Boeren met Bomen
De Goed Gevulde Boerderij • Olijck Foods
De Hoeve Innovatie • De Nieuwe Melkboer
De Hybride & Vegan Visboer
Heuvel Angus • Boerderij Ruimzicht

**SCAN,
KIJK &
STEM**

Op naar een
liefdevol thuis

Niet alle huisdieren treffen het met hun baasje. Toch kunnen we ze een beter leven geven. Want meespelen met de Postcode Loterij betekent ook goede doelen steunen. Zoals de **Dierenbescherming**. Elk jaar vangen zij zo'n 24.500 verwaarloosde of mishandelde dieren op. Om ze te verzorgen en een nieuw, liefdevol thuis te geven, kreeg de Dierenbescherming de afgelopen vijf jaar € 11,5 miljoen. Dankzij onze deelnemers in duizenden Nederlandse postcodes. Dat is de kracht van samen, dat is **The Power of Postcodes**.